

PÉNZÜGYI JOG

II. évfolyam

4—5. szám

1926. április—május

Szerkesztik:

Dr. GLÜCKSTHAL ANDOR

Dr. LÉNÁRT VILMOS

Az adóamnesztia,

Irta: *dr. Glücksthal Samu.*

A kereskedői mérleg valódiságának helyreállításáról szóló rendelet 42. §-a tartalmazza az amnesztialis rendelkezéseket. A jelzett szakasz szó szerinti szövege a következő: „A megnyitó leltár és megnyitó mérleg adatait a multra vonatkozólag semmiféle jogcímen, tehát megrövidítések vagy eltitkolások üldözése címén nem szabad adóztatásra alapul venni.” Ennek a rendelkezésnek kétségtelen célja az, hogy a mérlegvalódiság helyreállításának ne legyenek akadályai és hogy a maga teljességében érvényesüljön az a nagy szempont, amely a pénzügyi kormány szemei előtt lebegett.

Maga a mérlegvalódiság helyreállítása a közhitelnek, a közbizalom helyreállításának kérdése és ezen nagy feladat mellett eltörpül az állam esetleges és a leggyakrabban matematikus igénye az eltitkolt adók érvényesítése tekintetében. Ahelyett azonban, hogy a 42. §. tiszta és kétségbevonhatatlan világos helyzetet teremtett volna, felelős, hogy ne mondjam tökéletlen helyzet elé állítja a hatóságokat és mindazokat, akik aranymérlegüket megalkották.

A 42. §. szó szerint nem tartalmaz teljes amnesztiát, mert az adóeltitkolás büntetőjogi következményeinek üldözése alól az adózót nem mentesíti és csak az utólagos adóztatásra vonatkozó mentesítést dekretálja.

Az adóamnesztiák terén Ausztria vezet, amely folytatólagos adóreformjai során az utolsó 15 évben mindig adóamnesztiát hirdetett, valahányszor adóreformjai terén egy új lépést tett előre és valahányszor hatályosabbá óhajtott tenni az adóztatást, az adózókat helyes adóvallomás adására stimulálván azáltal, hogy az addigi mulasztásoknak és eltitkolásoknak teljes büntetlenséget biztosított.

Mindenfelé tapasztalható immár, hogy egy új adórendszerre való áttérés alkalmával az adózó az új rendszerrel szemben általában ellentállást fejt ki és különösen a vallomási kényszer megalkotásakor nem tudja magát mentesíteni a patriarchális becslésen alapuló addigi adóztatások egész lélektanától. Ez különösen észlelhető a jövedelemadó, de még inkább a vagyonadó megalkotása idején, mert az adózó ösztön-

szerüleg fél attól, hogy gazdasági alanyiságát a maga egészében felfedje és magát ezzel ismeretlen veszélyeknek kitegye. Később, amikor ezen ismeretlen veszélyek nagysága lecsökken, az adózó már szívesen felelne meg a törvényes előírások minden rendelkezésének, de erre már képtelen, mert köti és feszélyezi a korábbi évek mulasztása.

Az államháztartás érdekeinek praktikus felfogása szülte a különböző osztrák amnesztiákat, ez szülte az 1920 január 3-iki német törvényt a „Steuernachsicht“-ről, amely törvény egész általánosságban úgy rendelkezik, hogy ha a vagyon vagy a jövedelem nem lett rendjén bevallva, az adóköteles és annak örökösei a büntetés alól és az adótanfizetés alól mentesülnek, ha a vagyont és jövedelmet a pénzügyminiszter által megállapítandó határidőben szabály szerint bevallják. Ezt a törvényt a németek „Generalpardon“-nak hívják, mert valóban teljes törlést jelent a multakra vonatkozólag anélkül, hogy az adózónak külön „Gestaendniserklaerung“-ot, vagyis az elkövetett cselekmény bünbánó beismerését kellene megtennie és teljesen elegendő, ha az adózó egyszerűen, minden különös formalitás és bejelentés nélkül a való tényeknek azontúli rendes bevallására tért át.

Az osztrák amnesztiák közül a korábbiakat nem kívánom ismertetni, mert azok immár elvesztették minden jelentőségüket a legújabb adóamnesztiális törvénnyel, amely 1926 március 17-én alkottatott meg és amely szól „Über den Verzicht auf nachträgliche Abänderungen von Steuerbemessungen und auf Bestrafungen von Steuervergehen“. Ennek a törvénynek első §-a úgy rendelkezik, hogy kereseti-, jövedelem-, vagyon- és járadékadók tekintetében nem lehet megindítani az eljárást utólagos adókievetésekre és büntügyi vizsgálatokra, ha az 1924. éves adóra vonatkozó I. fokú kivetés be van fejezve.

Ez az amnesztiális törvény még radikálisabb, mint a német Generalpardon, mert minden előfeltételtől menten még azt sem kívánja meg, hogy az adózó ezentúl a valót vallja be, kizárván egyáltalában azt, hogy az 1924. évre, vagy azt megelőző évekre akár adó-, akár büntetőjogilag vissza lehessen térni.

A magyar pénzügyi jogban amnesztiának épenséggel nem nevezhetők azok a rendelkezések, amelyek a bűncselekmények alól való esetleges mentesítést célozzák. Az 1909 : X. t.-c., amely a jövedelemadóról szól, 71. §-ában úgy rendelkezik, hogy büntetlen marad az adózó, ha a följelentés megtörténte, vagy a vizsgálat megindítása előtt nyilatkozatát illetékes helyen kijavítja vagy kiegészíti, illetőleg az elhallgatott jövedelmet bevallja. Ez a rendelkezés ismétlődik az 1916. évi törvényekben, amelyek a vagyonadóra és a hadinyereségadóra vonatkoznak és ugyanez a rendelkezés található az egyenes adókra vonatkozó törvényes rendelkezések hivatalos összeállításának 66. §-ában is. Az adócsalásról szóló 1920 : XXXII. t.-c. 9. §-a módosítja ezeket a büntetlenségi szakaszokat, mert nem elégszik meg az önfeljelentés tényével, hanem még a köz-

tartozás veszélyeztetett összegének kétszeres befizetéséhez is köti a büntetlenséget.

Mindezek a rendelkezések semmiben sem hasonlítanak a német és az osztrák törvényes rendelkezésekhez, mert csak a büntetlenséget adják meg, az utólagos adóztatástól azonban nem tekintenek el. Már pedig értéke csak a teljes amnesztiának van, mert az adózó aligha határozza el magát az ily beismerés megtételére, ha tudja, hogy az összes adókat esetleg kétszeresen utána kell fizetnie és ha tudja, hogy az önbeismeréssel ellene zaklató vizsgálat indul meg.

Még kevésbé bir amnesztiális jelleggel az olyan rendelkezés, amely az adóztatás alól mentesít, de a büntethetőséget tartja fenn, mert a bűnösség kimondása jövedéki kihágás esetén az eltitkolt adók nyolcszorosának fizetési kötelezettségét jelenti; adócsalás esetén pedig a szabadságvesztés büntetésén kívül kiszabható pénzbüntetésként az eltitkolt adónak 3—10-szerese róható ki, úgyhogy valóban teljesen érthetetlen volna az egész amnesztia, ha azt tényleg úgy kellene értelmezni, hogy az a büntetés alól nem mentesít.

Az kétségtelen, hogy a 42. §-nak szövegezése szerencsétlen és nem olyan világos, mint akár a német, akár az osztrák törvénynek rendelkezése. És mégsem lehet feltételezni, hogy a 42. szakasz a büntethetőséget fenn kívánta volna tartani, mert az egész szakasznak így nem volna rációja és valósággal a komikumba vágna, ha a szakasz mindössze azt kívánná jelenteni, hogy az egyszerű adó alól mentesíti az adózót, de fenntartja a nyolcszoros és tízszeres bírságotól való jogot és ezenfelül még a szabadságvesztésbüntetés kiszabásának a lehetőségét is.

Bizvást alkolhatjuk meg azt a törvénytárgyozati szabályt, hogy komikus rendelkezéseket nem szabad a törvényhozótól feltételezni. Azonban kétségtelen, hogy mégis vita folyik a 42. § mikénti helyes értelmezése körül, sőt valamelyik pénzügyigazgatóság a 42. § alapján a bünvádi eljárást meg is indította.

Nem hisszük ugyan, hogy a bünvádi eljárás eredményre vezethetne. Ha adócsalás miatt folyik az eljárás, úgy az 1920 : XXXIII. t.-c. 10. §-a értelmében a bünvádi eljárásnak megindítása előtt a veszélyeztetett adót kell a vonatkozó adótörvények alapján megállapítani. Ha pedig jövedéki kihágás miatt folyik az eljárás, úgy az ugyan egyelőre meg volna indítható, de a büntetés kiszabása azáltal válik lehetetlenné, hogy nincs megállapított adóösszeg, már pedig csak a megállapított adóösszegnek a többszöröse szabható ki pénzbüntetésként, vagyis technikai okok állják útját annak, hogy a bünvádi eljárás megindulhasson, illetve marasztaló ítélet hozzattassék.

Mégis erősen kifogásoljuk, a 42. §-nak szövegezését, mert végtére a törvényes rendelkezéseknek világosoknak, kétségbevonhatatlanoknak és olyanoknak kell lenniök, amelyeket mindenki megért, anélkül, hogy egyéb törvényes rendelkezéseket kellene előbb behatóan tanulmányozni, amelyek segítségével azután igazolást nyerhet, hogy a rendelkezés voltaképpen azt

is tartalmazza, amit szöszerint ki nem fejez. Ily körülmények között tökéletesebb formát kellett volna adni a 42. §-nak, hogy felesleges viták elkerültessenek és hogy az a nagy cél, amely a mérlegvalódiság helyreállítására irányul, a maga teljességében érvényesülhessen.

SZEMLE.

Jogalkotás.

Az 1926. évi társulati adóvallomások benyújtási határideje.
Az 1926. évi 10.100/VII. a. számú pénzügyminiszteri rendelet szabályozza a mérlegvalódiság helyreállítása folytán átmenetileg megváltozott vallomásadási határidőket. Az alaprendelkezés az, hogy az adóvallomás a mérlegmegállapító közgyűlés napjától számított 30 nap alatt, legkésőbb azonban az üzletév zártától számított 4 hónap alatt nyújtandó be. Ez az általános szabály az 1926. évi vallomás tekintetében csak azokra a vállalatokra nyer alkalmazást, amelyek:

1. az 1926. évi vallomásukat még papirkorona-mérleg alapján adják, vagyis üzleti évüket 1925. évi június 30-ika és 1925. december 30-ika közötti időben zárták,

2. azokra a vállalatokra, amelyek első üzletévüket az 1924. év folyamán kezdték és 1925. december 31-ikével zárták,

3. végül azokra a szövetkezetekre, amelyek a pénzügyminisztériumtól engedélyt kaptak arra, hogy a megnyitó-mérleget valamely későbbi időpont vagyónállagáról készíthessék el.

Az első helyen említett vállalatok a 7000/1925. P. M. számú rendeletben előírt új értékelésű megnyitó-mérlegük alapján csak 1926. június 30-án vagy ezt követő időben készítenek zárómérleget, a második helyen említett vállalatok pedig, miután az 1925. naptári évben üzleti évet nem kezdettek meg, az új értékelésű megnyitó-mérlegüket csak 1926. január 1-ével készítik el.

Ezen három kategóriába tartozó vállalatok az 1926. évre még az 1925. évben lezárt papirkorona-mérleg alapján adnak vallomást.

Azok a vállalatok, amelyek 1925. január 1-e és június 30-ika között megkezdett üzletévük első napjáról új értékelésű megnyitó-mérleget készítettek és 1925. december 31-ike és 1926. június 29-ike között készítették, illetve készítették zárómérlegüket, az 1926. évi társulati adóvallomásukat már az új értékelésű mérleg alapján teszik meg és ezen vállalatok vallomási határideje nyer új szabályozást. Eszerint ezek a vállalatok az 1926. évi társulati adóvallomásukat az új értékelésű megnyitó-mérleg folyományaként eszközölt alapszabálmódosításnak a cégjegyzékbe történt bevezetését elrendelő cégbírószági végzésnek a vállalat részére történt kézbesítését követő 15 nap alatt kötelesek benyújtani.

Ez a határidő nem alkalmazható azonban abban az esetben, ha az új értékelésű megnyitó- és zárómérleg megállapí-